

МАТАРА, СИНЪТ НА ДАУУАЙ ОСЕТИНСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

Едно време, много отдавна, живеел един хан, който имал само един син. Той бил много лош и пречел на жените да си носят вода. Бедните жени носели вода на гръб в буренца, а ханският син излизал и за развлечение стрелял в буренцата. Пробивал ги и водата се разливала по жените.

Веднъж отишла с буренце на реката една баячка. Ханският син пуснал стрела и към нея; улучил буренцето на гръба ѝ и то се разпиляло на трески, а водата заляла баячката до ризата.

— Да опустее, дано, гордостта ти и лошотията ти! — проклела го баячката. — Виждала съм и други хан ски синове, но те поне позволяваха на хората свободно да ходят за вода! А ти дори за вода не им даваш да ходят! За твоята надменност към нас, бедните жени, нека господ вложи в сърцето ти образа на хубавицата Уацирохс-Зардирохс, за да ти станат противни всички хора и никого да не виждаш, никого да не чуваш освен нея! Нека това да ти бъде наказание, дето ни оскърбяваш!

Ханският син веднага си отишъл в къщи. Прибрал се в покоите си, затворил се с три врати и легнал на постелята си.

Родителите му се разтревожили, започнали да търсят единствения си син.

— Къде е? Какво става с него? Може би спи? Но и сънят си има граници!

Известно време изчаквали, надявали се, че синът им сам ще се покаже, но понеже той не се показал, взели да чукат на вратата. Къде ти! Той не отварял вратата, не отговарял на никого, не се обаждал на ничие повикване. Тогава един старец рекъл:

— Сполетяло го е някакво нещастие. Бързо изпратете вестител при вуйчо му Матара!

Качили на кон един момък, който се отличавал от другарите си, и му поръчали:

— Препускай бързо и денем, и нощем, и доведи тук вуйчо му Матара!

Момъкът веднага препуснал, долетял при Матара, вуйчото на ханския син, и му съобщил тревожната новина:

— Твоят сестриник, ханският син, се е затворил с три врати, на никого не отговаря нито на викане, нито на чукане, не отваря вратите! С него се е случило нещо, тръгвай по-скоро!

— Да вървим! — казал Матара.

Начаса оседлал коня си, яхнал го и се стрелнал като по тревога към сестриника си. Пристигнал в ханския дом, бързо скочил от коня и се затекъл към вратата, без дори да поздрави.

— Отвори вратата! — почукал той. Ала ханският син не отворил и на него. Матара повикал още веднъж, но той не отговорил.

Тогава Матара ударил вратата с пета и тя се съборила. Като изкъртил по този начин трите врати, той се озовал при сестриника си и го заварил, легнал по очи на постелята.

— Какво става с теб? — попитал го Матара. — Каква беда те е сполетяла? Защо си разтревожил хората?

Ханският син мълчал, нищо не отговарял.

Тогава Матара го хванал за ръката, свалил го от постелята и казал:

— Защо мълчиш? Какво ти се е случило?

И тогава сестриникът му, ханският син, разказал:

— Баячката ме прокле и в същия час Уацирохс-Зардирохс влезе в сърцето ми: нищо вече не разбирам, не чувам ни баща си, ни майка си, ни хората, не зная какво представлява тя, но съм обзет от силна любов към нея!

— Не се отчайвай! — казал му Матара. — Щом съм жив, ще я намерим! Сега за нищо повече не се безпокой, изхвърли тревожните мисли от главата си!

Матара веднага изпратил дванадесет коли да докарат стомана. От стоманата си направил лък и стрела. След това тръгнал на път с ханския син.

Когато се отдалечил малко от селото, Матара се обърнал към стрелата си:

— Пускам те пред мен, върви и разоравай бразда като плуг, стигни там, където се намира Уацирохс-Зардирохс, и се забий в земята!

Матара пуснал стрелата и тя тръгнала напред им, като разоравала бразда като плуг. Те вървели по готовия път и стигнали там, където се намирала Уацирохс-Зардирохс. Седем великана се били събрали край стрелата на Матара, забита в земята, по ред се опитвали да я издърпат, но не можели. Хванали я и седмината, но пак не успели. В този миг пред тях застанал Матара със сестриника си, ханския син.

— Добър ви ден! — обърнал се Матара с поздрав към великаните. — Защо закачате стрелата на госта си? Какво ви пречи?

Седмината великани, страшно изплашени, че този гост може да им докара беда, му отговорили:

— Събрахме се край нея като пред чудо. Не знаехме, че принадлежи на гост. Как не се мъчихме с нея, но не можахме да я изтръгнем от земята.

— Ние сме ваши гости — казал им Матара. — Не сме врагове и не сме насилници, а искаме да се сродим с вас. Ако ни кажете какво представлява сестра ви и поискате да узнаете кои сме и какви са обичаите ни, ще поговорим с вас.

Великаните му казали:

— Много хора идваха при нас да се сватосват за сестра ни, но не можах да изпълнят условията, които им поставяхме. И ние постъпвахме с тях така, че те вече не се връщаха по домовете си.

— А какви са условията ви? — попитал ги Матара.

— Утре отиваме на лов. Нека ергенът сам донесе толкова дивеч, колкото донася всеки от нас.

— А колко донася всеки от вас? — пак попитал Матара.

— Ние донасяме — отвърнали те — кой цял елен, кой цяло дърво с корените и клоните.

Матара казал на великаните:

— Бъдете готови за утре! Съгласен съм с това ваше условие. Какви са другите ви условия?

— Това е първият откуп. А второто условие е такова: нека ергенът се покатери на самия връх на дървото, което расте пред прага на дома ни; нека при това вземе със себе си една делва разтопено масло. Когато стигне на върха, нека обърне делвата нагоре с дъното така, че да не се пролее нито една капка масло, да постави обърнатата делва в чатала между два клона и да слезе от дървото.

Третото условие е такова: когато се върнем от лов и донесем убити елени и цели дървета, той трябва да нареже всички елени като един елен, а целите дървета да нацепи на дърва така, сякаш има работа с едно дърво. Ако изпълни и трите условия, ще стане наш зет.

— Добре — казал Матара. — Дърветата са негова задача, а моята задача е да дойда с вас на лов. Нашият обичай е такъв: месото за

курбан в дома на годеницата не го доставя годеникът, а другарят му, който пристига с него.

Сутринта великаните тръгнаха на лов и взели със себе си Матара като осми ловец. След това великаните понесли кой елен, кой дърво, а Матара на едното си рамо носел елен, на другото — цяло дърво. Събрали се на уговореното място и когато великаните видели Матара, пак се уплашили.

— Този човек ни застрашава с гибел! — казали си те.

Великаните се прибрали в къщи и всеки снел товара си. Матара също дошъл в дома на великаните. Хвърлил от рамото си цялото дърво на земята и то се разпиляло на дребни трески. След това хванал елена за муцуната и му одрал кожата, както се дере за мях — нацяло. Разсякъл елена на части и ги нахвърлял в чебъра. Сетне казал на седмината великани:

— Магарета! Нарезете си курбаните сами, нацепете си дърветата! Няма време!

Те също се заели да режат елените, но с големи усилия откъсвали по някое парче; от страх пред Матара ръцете им престанали да се подчиняват. Нарязали как да е елените, нацепили дърветата и казали:

— Сега трябва да бъде изпълнено другото ни условие: нека ергенът се покатери на дървото.

Ергенът, ханският син, започнал да се катери по дървото с делва масло в ръка. Стигнал до върха, обърнал делвата нагоре с дъното и маслото се разляло. Великаните се стекли с вик:

— Ето, ето, той разля маслото!

— Хей, магарета! — казал им Матара. — От върха на дървото той видя родния си край, сърцето му се сви от мъка по него и той заплака; това са сълзите му, а не масло.

Великаните мирясали. Ханският син слязъл от дървото. Великаните се съгласили да му дадат сестра си Уацирохс-Зардирохс. Връчили на младите ключове от дванадесет врати и казали:

— Прекарвайте радостно времето си в стаите, любувайте се на чудесата, които се намират в тях. Отваряйте единадесетте врати, но в никакъв случай не отваряйте дванадесетата!

На другия ден великаните се запътили на лов, а заедно с тях и Матара. Изкарали на лов няколко дни. Младите с удоволствие се разхождали из стаите си.

Веднъж ханският син започнал да настоява пред Уацирохс-Зардирохс:

— Ще отворя и дванадесетата врата! — казвал той.

— Не бива да я отваряш — увещавала го тя.

Спирала го ден, два, но после той не я послушал и отворил дванадесетата врата. А в стаята бил завързан с вериги великанът Кантдзити Налуаюг и имало кладенец. При вида на ханския син великанът се престориш на слаб и нещастен и се обърнал към него с думите:

— Ех, колко млад, колко красив човек си ти! А пък аз вече сто години живея в това окаяно положение! Ръцете ми, коленете ми, вратът ми изнемосяха, изтръпнаха. Моля ти се, залей ме с вода от кладенеца, че раните ми малко да се успокоят!

Ханският син съжалил великана и залял веригите му с вода от кладенеца, който се намирал в стаята. Веригите със звън се разпилели на пода. Великанът скочил, хванал ханския син и бързо го наврял зад една греда на тавана, грабнал Уацирохс-Зардирохс и избягал с нея.

Великаните и Матара се върнали от лов и намерили дванадесетата врата отворена. Обиколили всички стаи, но нито зетя им, ханския син, нито сестра им Уацирохс-Зардирохс, нито Кантдзити Налуаюг никъде ги нямало. След дълго търсене открили още жив ханския син на тавана, наврял зад една греда.

Седмината великани заплакали и казали:

— Този великан дълги години искаше сестра ни Уацирохс-Зардирохс, но ние му отказвахме. Когато ни дотегна, го завързахме с вериги и го държахме в дванадесетата стая. А сега и вас, и нас ни сполетя голямо нещастие!

Плакали и се вайкали, без да знаят какво да сторят. Тогава Матара им рекъл:

— Оставям сестриника си като заложник при вас, а пък аз веднага тръгвам да търся Уацирохс-Зардирохс. Ако се случи нещо с него, докато ме няма, всичките ще ви изтребя.

Матара начаса заминал. Изстрелял с лъка стрелата и се обърнал към нея:

— Заведи ме като бразда от плуг там, където се намира Кантдзити Налуаюг!

Стрелата полетяла, като оставяла след себе си бразда. Матара се насочил по нея и настигнал някакъв човек — той пуskal на свобода един заек, а когато заекът с всички сили търтел да бяга, се хвърлял подире му и го ловял за задните крака.

Матара го заварил както се занимавал с тази работа и се обърнал към него с поздрав:

— Добър ти ден, славни човече! Какво правиш? Та ти си цяло чудо: ловиш за задните крака заека, както тича!

— Хе! — отвърнал той. — Аз не съм чудо. Чудо е Матара, синът на Даууай, който докарал дванадесет коли стомана и си направил от нея лък и стрела!

— В такъв случай Матара — това съм аз — казал Матара.

— Тогава ти си ми брат — прибавил стопанинът на заека. — Аз ще дойда с теб там, където отиваш, и ще ти помагам братски.

Те станали двама и заедно поели напред.

Вървели, вървели и настигнали някакъв човек, който усуквал дърветата едно о друго и си играел с тях.

— Ама че си чудо и ти — казал Матара, — усукваш цели дървета и си играеш с тях!

— Не съм чудо — отвърнал човекът. — Чудо е синът на Даууай, Матара, който с дванадесет чифта волове докарал стомана и си направил от нея лък и стрела.

— В такъв случай това съм аз — казал му Матара.

— Тогава и аз съм ти брат и ще дойда с теб там, където отиваш.

Тръгнали нататък тримата и на едно място намерили още един човек, който бил опрял ухото си до земята и се слушвал.

— Бре, какво ли пък чудо си ти?! — казал Матара. — Допрял си ухо до земята — какви новини ти съобщава тя?

— Не съм чудо — отвърнал и този човек. — По-голямо чудо от мен е Матара, който с дванадесет чифта волове докарал стомана и си направил от нея лък и стрела. А пък аз слушам мравките: разправят разни истории и аз ги чувам.

— В такъв случай аз съм Матара.

— Щом ти си Матара, аз съм ти брат и ще дойда с теб там, където отиваш.

Станали четирима. Матара разказал на новите си другари, които се нарекли негови братя за изпитанията си, за това, че търси

отвлечената Уацирохс-Зардирохс.

— Ако потрѣбва, ще жертвуваме живота си за теб — уверили го новите му другари. По готовия път, по браздата, прокарана от стрелата като от плуг, четиримата тръгнали заедно напред. Колко била дълга браздата, един господ знае, но на едно място тя се прекъсвала. Стрелата се забивала в земята. Спрели при нея и видели някакви каменни плочи.

Матара надигнал една и в дълбочината забелязал стая, в която Кантдзити Налуаюг спял, а Уацирохс-Зардирохс седяла откъм главата му и пѣдела мухите от него. Матара накарал другарите си да го спуснат с въже в стаята и казал:

— Когато размърдам въжето, издърпайте ме обратно.

Другарите спуснали Матара с въже в стаята и той неочаквано застанал пред Уацирохс-Зардирохс. Тя му рекла:

— Ти погуби и себе си, и мен! Защо слезе? Той ще ни затрие и двамата! Не стига, че загинах аз, но защо погубваш и себе си?

— Остави това — казал ѝ Матара. — По-добре узнай къде е скрита душата му. Престори се, че плачеш и му кажи: „Заминаваш на лов или спиш по цяла седмица, а аз оставам сама и няма с какво да се забавлявам. Кажи ми къде се намира душата ти, за да мога да се забавлявам с нея, когато те няма.“

Така я научил Матара. Когато великанът се събудил и видял, че Уацирохс-Зардирохс е нажалена, заразпитвал я защо тъжи.

— Ти заминаваш, а пък аз оставам сама — казала му тя. — Или пък спиш по цяла седмица, а когато се събудиш, пак се запътваш на лов и аз се измъчвам от самота. Кажи ми къде се намира душата ти, за да се забавлявам с нея?

— Душата ми се намира в нашето огнище — рекъл той и отишъл на лов. След като заминал, тя украсила огнището и започнала да му се радва.

Три пъти я измамил така, а на четвъртия ѝ казал:

— Хей, глупачке! Ако душата ми се намираше на такива места, нямаше да доживея до днес. Ето къде се намира душата ми: в такова и такова място има едно блато, а в блатото живее един глиган. Щом приближиш до глигана на разстояние две версти, той ще изквичи и квиченето му ще те отнесе на края на небето. Хората косят за него сено и трупат купите край блатото като трапеза. Той започва да яде сеното

от първата купа. Невъзможно е да се приближиш до него, не го лови и куршум. На челото си има три бели четинки, които никой не може да улучи. Вътре в него се намира един заек, в заека — една кутия, а в кутията — три лястовици, те са моята душа. Ти никога не можеш да достигнеш до тях и не ще можеш да им се радваш!

Така ѝ казал и пак се тръснал да спи цяла седмица.

Матара отново се спуснал с въжето при Уацирохс-Зардирохс и я попитал:

— Е, какви са новините?

Тя му предала всичко, което ѝ казал великанът. Матара предупредил Уацирохс-Зардирохс:

— Може да стане така, че преди гибелта си той да се разкрещи, но ти не се доближавай до него. Ще те моли да се доближиш, но ти не се поддавай на измамата!

Той размърдал въжето, с което го спуснали при Уацирохс-Зардирохс, и другарите му отново го издигнали горе. Казал им:

— Живейте засега тук, а аз ще се появя при вас след известно време.

Сетне се затекъл към блатото, в което се разполагал глиганът, и заварил там много хора. Те косели сено за глигана и го трупали на купи по брега.

— Каква работа вършите? — попитал ги Матара. Те му разказали колко им е тежка работата.

Заедно с тях Матара започнал да нарежда купите като трапеза, но скришом си издълбал бойница и се сврял в нея. Когато трапезата от купи била наредена, глиганът излязъл от блатото. Приближавал се до трапезата, изквичавал и избягвал обратно. На края не се стърпял и яростно се нахвърлил върху сеното. Матара от бойницата пушнал срещу него стрелата, която се забила в челото му между трите бели четинки и заковала глигана на земята. Матара скочил от засадата си, връхлетял върху него, разпрал му корема като на обикновен дивеч и измъкнал оттам заек. Разпрал заека и извадил от корема му кутия. Отворил кутията и в същия миг извил врата на двете лястовици. Великанът само извикал, но вече не можел да стане.

Матара разгласил на хората, които били заробени от глигана, че вече са свободни. Те му благодарили, а той, с едната лястовица в кутията, се втурнал към другарите си.

Великанът, който бил едва жив, се обърнал към Уацирохс-Зардирохс:

— Ела по-близо до мен, нещо не ми е добре, докосни ме с ръка!

Ала тя не се доближила до него.

В това време Матара пак се спуснал с въжето при Уацирохс-Зардирохс и попитал великана:

— Кажы къде се намира богатството ти!

Великанът посочил всичкото си богатство и помолил да го пощади, да не го лишава от живот, но Матара извил врата и на третата лястовица и великанът умрял. Тогава Уацирохс-Зардирохс казала на Матара:

— Не се доверявай на хората си. Нека те издигнат с въжето преди мен. Макар че другарите ти са се нарекли твои братя, все пак могат да те измамят. Като ме видят, вече няма да спуснат въжето, за да издърпат и теб.

— Това не е достойно за мен — рекъл й Матара. — Тръгвай първа ти!

— Не прави така! — още веднъж му казала Уацирохс-Зардирохс. — Тръгни нагоре преди мен, иначе може да загинеш... Ако другарите ти те измамят, излез в пруста и веднага се хвърли на единия от двата овена, които са вързани там. Добре ще бъде, ако се хванеш за рогата на белия овен, а пък ако се хванеш за рогата на черния овен, очаква те нещастие.

Матара все пак се отказал да се издигне горе пръв и другарите му отначало изтеглили Уацирохс-Зардирохс. И вече не помислили да спуснат въжето за него. Той дълго чакал, а когато разбрал, че няма да го спуснат, изтичал в пруста и както тичал, се хванал за рогата на черния овен и овенът го запратил в седмия подземен свят.

Като попаднал в седмия подземен свят, Матара не се уплашил; тръгнал по непознатия път и стигнал до покрайнините на едно село. Спрял като гост в дома на една бедна жена, която приветливо го посрещнала.

— Ти сигурно си гладен, гостенино, ще опека питка — казала бабичката, изнесла ноцвите с брашно и се опитала да го замеси с плюнка вместо с вода, но Матара я спрял:

— Какво правиш?!

— Ох, синко — казала бабичката. — Един дракон завладя реката ни и не дава на никого да вземе рода!

— На госта ще разреши да вземе вода — отвърнала Матара, грабнал две ведра, гребнал вода и я понесъл.

Драконът засъскал след него, но Матара му казал:

— На госта се прощава!

Бабичката опекла питка, нахранила госта си, а сетне му рекла:

— Утре трябва да платим данъка си на дракона. Всяка година по жребий сме длъжни да му даваме една девойка и един момък. Тази година жребият се падна на дъщерята на нашия хан.

— Какъв е този ред? — учудил се Матара. — Какво прави той с тях?

А бабичката му казала:

— Ние, цялото село, ги изпращаме само до едно определено място, боим се да се приближим до дракона. По-нататък те отиват сами.

— А кога ще ги изпращате? — отново попитал Матара.

— Утре — отговорила му бабичката.

Матара се въоръжил и изчезнал, скрил се така, че дори бабичката не разбрала къде.

Цялото село изпращало с плач и ридания ханската дъщеря и сина на един сиромаш, на който се паднал жребият. Завели ги до определеното място, по-нататък от което не можел да ги изпрати нито ханът, нито сиромашът, бащата на момъка, нито някой друг от селото, и казали:

— А сега се разделяме с вас навеки и никога вече няма да се видим!

И селяните с плач се върнали назад, а нещастниците, ханската дъщеря и синът на сиромаша, се запътили към дракона.

Матара се затекъл, пресякъл им пътя и уж че случайно ги е срещнал, им казал:

— Да бъде прав пътят ви!

А те му отвърнали:

— Нека пътят на този, който те проклина, да не бъде по-прав от пътя, по който ние вървим!

Той попитал, сякаш нищо не знае:

— Кои сте вие? Къде отивате? Какво ви измъчва?

— В нашата река има един дракон — отговорили те. — Всяка година му плащаме данък по една девойка и един момък. Аз съм дъщеря на хана, а този е син на един сиромаш, ние отиваме на гибел: драконът ще вдъхне насреща ни, вятърът ще ни отнесе към него и той ще ни изяде.

— Щом е така, аз ще повървя малко с вас — рекъл Матара.

— Ние загиваме, гостенино, но поне ти не се погубвай — отговорили му те. — Не знаем кой си ти, никога не сме те виждали.

— Не, не се безпокойте за мен — казал Матара. — Аз съм гост и той може би ще ми прости, ако му река: „Защо не ми позволяваш да си вървя по пътя?“

Тръгнали заедно и стигнали до определеното място, Матара попитал:

— Това ли е мястото, където трябва да спрете?

— Да, тук трябва да спрем — отговорили те.

— Той сам ли ще дойде при вас, или вие ще идете при него?

— Сега ще се появи — отговорили му те — и ще вдъхне насреща ни. Вятърът от вдишването му е толкова силен, че ще ни подеме и отнесе право в устата му.

Тогава Матара им казал:

— Стойте тук! Когато се появи, щом вятърът му е толкова силен, легнете в този трап!

Драконът не закъснял да се появи и се обърнал към Матара:

— Кой си ти? Ти не влизаш в данъка, който ми се полага!

— А какво ти пречи, ако вместо двама бъдат трима? — отвърнал му Матара. Тогава драконът вдъхнал насреща им, ханската дъщеря и синът на сиромаша легнали в трапа, а Матара дори не се помръднал от мястото си. Драконът духнал обратно, но Матара пак не се помръднал. Тогава драконът скочил срещу Матара, заизвивал се и му казал:

— Кой си ти? Ти не влизаш в данъка ми. Защо си навлязъл в моята земя?

— Аз съм гост — отговорил Матара. — Заради мен този път се откажи от данъка си!

— Само да се довлека до теб — закрепял драконът — и ще ти дам един гост!

Драконът духнал и започнал да настъпва срещу Матара, заизригвал срещу него пламък от устата си. Матара си носел лъка и

стрелата, направена от стоманата, докарана с дванадесет чифта волове. Прицелил се в дракона и забил стрелата право в челото му. Стрелата го заковала на земята. Драконът въртял опашката си и удрял по земята с нея — с глава вече нищо не можел да стори, — и крещял, че светът ще загине.

Матара се приближил, измъкнал меча си и започнал да сече дракона. Насякъл го на трупи и ги наредил като дърва. Издърпал стрелата си от челото на дракона и я турил на мястото ѝ. След това отишъл при ханската дъщеря и сина на сиромаха и им казал:

— Мили мои, вървете си по живо, по здраво в къщи! От днес можете свободно да пиете вода, а аз продължавам пътя си.

Ханската дъщеря му рекла:

— Ти ни направи такова добро, че не бива да те пуснем, без да те видят майка ми и баща ми.

— Аз не съм от вашата страна — казал Матара, — тръгнал съм да върша работа, повече не мога да остана тук.

Матара поел по пътя си, а огорчената ханска дъщеря останала сама със сина на сиромаха. Завили обратно и стигнали до селото си. Всички се уплашили от завръщането им, хората започнали да плачат и да викат:

— Те ни погубиха! Сега драконът всички ни ще изплюска.

По пътя синът на сиромаха казал на ханската дъщеря:

— Кажу ми, че аз съм убил дракона, иначе ще убия теб! Ханът може да ме възнагради с нещо.

Ханската дъщеря се разтреперала и рекла:

— Ще кажа, че ти си убил дракона.

Хората не повярвали на ханската дъщеря, но тя продължавала да ги убеждава:

— Моят другар, синът на сиромаха, уби дракона. Вече не се страхувайте от дракона!

Въпреки това хората не вярвали, че драконът е убит, и решили да проверят:

— Ще пуснем на реката двата черни бика, които се родиха през зимата и цяла година не са пили вода. По тумбаците им ще се разбере дали дракона вече го няма в реката.

Пуснали умиращите от жажда черни бикове. Те се затирили към реката, напили се с вода така, че щели да се пукнат, и едва-едва,

запъхтени, се върнали. От дракона нямало и помен. Ханът заповядал:

— По-скоро доведете при мен младия човек!

Той уредил в двореца си пир за цялото село и съобщил на мало и голямо:

— Ханът дава дъщеря си на този, който ни освободи от данъка, наложен от незапомнени времена от дракона.

Когато мало и голямо се събрало на ханския пир, той още веднъж попитал:

— Тук ли са всички хора, не е ли останал някой?

Бабичката, у която отседнал Матара, каза:

— У дома има един гост, млад човек, чужденец.

Ханът изпратил да го поканят на пир, но той отказал да иде. Тогава ханът взел под внимание, че той е гост, и сам отишъл да го покани.

— Какъв гост си ти, щом не изпълняваш молбата на хората? — рекъл му ханът. Матара се съгласил и отишъл на ханския пир.

— Ето този млад човек уби нашия враг, на който плащахме данък от незапомнени времена — казали му там, — и сега ханът му дава дъщеря си. По този случай се събра цялото село.

Ханската дъщеря излязла сред хората, видяла Матара и каза:

— Доведете госта тук!

Завели Матара при ханската дъщеря и тя разказала на хората всичко, както си било:

— Моят другар — рекла тя в заключение — излъга; заплаши ме и ме накара да казвам, че той е убил дракона.

Хората, събрани в ханския двор, загълчали за лъжата младия човек, другаря на ханската дъщеря. А ханът казал на Матара:

— Матара, бог е предопределил тази девойка за твое щастие, от днес ти ще ми бъдеш зет.

— Аз не смятам да се женя — отговорил Матара, — но ако някога те помоля за помощ, помогни ми. А тя, докато съм жив, ще ми бъде сестра.

Сватбеният пир не се състоял, хората се разотишли по къщите си, а Матара се върнал при бедната бабичка, която го била приютила.

— Какво да правя? — казал той замислен. — Аз съм човек от земята. По какъв начин да намеря родината си, моя свят? Как да се измъкна оттук?

Бабичката му рекла:

— От нашия подземен свят на земята се издига само една орлица. Всяка година снася по три яйца и измътва птиченца, но всяка година един змей ги изяжда и тя остава без потомство. Ако успееш по някакъв начин да спасиш птиченцата от змея, тя ще те отнесе на земята, в родината ти.

Бабичката му посочила и мястото, и дървото, на което било гнездото на орлицата. Матара отишъл при дървото и се покатерил на него. След известно време се подел на дървото и змеят, за да изяде птиченцата на орлицата. Матара стиснал тежкия си меч и започнал да сече змея. Отсякъл му и главата. Под дървото останало да се търкаля накълцаното му тяло.

Птиченцата на орлицата, които стоели в гнездото и видели как Матара насякъл змея с меча си, безкрайно се зарадвали. Объркали се от радост, не знаели как да му благодарят.

— Няма да те пуснем, докато майка ни не се върне от земята — казали те. Задържали Матара и всякак му угаждали.

А в това време завалил такъв пороен дъжд, за който обикновено се казва, че небето и земята се бият. Матара попитал:

— Какъв е този невиждан пороен дъжд? Чудна работа!

И те му обяснили:

— Всяка година змеят изяжда птиченцата на майка ни и тя, като се връща насам, плаче. Смята, че змеят пак е глътнал рожбите ѝ. Този пороен дъжд — това са нейните сълзи.

След известно време се показало такова горещо слънце, от което по голата глава на плешивия излизат пришки.

— Какво е това чудо? Никога не съм виждал толкова горещо слънце! — пак попитал Матара птиченцата на орлицата.

— Майка ни е узнала, че сме живи — отговорили те, — и целият свят се е озарил за нея. От радост тя може да те глътне. Ще те скрием.

В този миг орлицата долетяла.

— Бързо, кажете ми кой ви спаси? Мога да умра от радост! — рекла тя.

— Бихме ти казали — отговорили птиченцата — но ти ще го глътнеш от радост. Страхуваме се да ти го покажем.

— Покажете ми го, нищо няма да му сторя, не бойте се! — извикала тя. — Ако сторя нещо лошо на него, то какво бих могла да

сторя на врага си?

Те ѝ показали Матара. От радост орлицата го гълтала и го изплювала обратно; не знаела как по-добре да му се отблагодари. На края му казала:

— Слънчице мое, всичко, каквото имам, е твое! Каж ми какво желаеш и аз ще направя всичко за теб.

Матара ѝ разказал прежеждията си и я помолил само за едно: да го отнесе на земята, в родината му.

— Трябва веднага да се набавят седем заклани бивола и седем тулума вино — поръчала орлицата — и аз ще те отнеса на земята, в родината ти.

Матара бързо се върнал при хана, чиято дъщеря спасил от дракона, описал му положението си и го помолил за помощ. Ханът му казал:

— Жив и здрав да си! Добре, че за нещо ти потрябва моята помощ!

Начаса изпратил с него седем заклани бивола и седем тулума вино. Орлицата натоварила всичко на крилата си, настанила на тях и Матара.

— На света има седем земи — казала му тя. — С всеки кръг ще се издигам до по-горната земя и с крясък ще ти давам знак, че съм гладна, а ти всеки път хвърляй в устата ми по един бивол и ми вливай по един тулум вино.

Орлицата летяла, с крясък давала знак на Матара, че се нуждае от храна, и Матара хвърлял в устата ѝ по един бивол и вливал по един тулум вино. До седмата земя оставало малко, а орлицата пак закряскала. Матара нямал какво да ѝ хвърли в устата. Набързо откъснал месо от крака си и го хвърлил на орлицата.

Стигнали на земята, в родината на Матара. Матара слязъл. Взаимно си благодарили един на друг и той тръгнал, като куцал с единия крак. Орлицата завикала след него:

— Защо куцаш с единия крак?

— Дълго бях седнал — казал ѝ Матара — и кракът ми изтръпна.

— Върни се! — рекла му тя. Той се върнал при орлицата.

— Покажи си крака! — накарала го тя.

Сетне изплюла на крака месото, което задържала под езика си, и кракът станал по-здрав от преди.

Орлицата се върнала назад, а Матара тръгнал по родната си земя, но не можел да я познае: струвала му се непозната. Учудил се: това е моята родина, пък не я познавам!

Изведнъж рукнал проливен дъжд и Матара се скрил в хралупата на едно дърво. Когато дъждът престанал, той изскочил сух от хралупата и видял, че насреща му тича един дявол, целият мокър от дъжда.

— Кажи ми как остана сух — попитал дяволът Матара — и аз ще ти подаря едно нещо.

— А какво е това, което искаш да ми подариш? — попитал го Матара.

— Ами това огледало. Ако го превъртиш ето така, ще се обърне нагоре с дъното и земята — казал дяволът.

— Покажи ми го — рекъл Матара. Дяволът му дал огледалото и прибавил:

— Недей смята тази страна за своя родина, ала ако превъртиш огледалото, ще се окажеш в своята страна, на родната си земя и всичко ще познаеш.

Матара взел огледалото и казал на дявола:

— Ето хралупата на дървото. Когато вали дъжд, навирай се тук и ще останеш сух.

Докато дяволът разглеждал хралупата, Матара превъртял огледалото и дяволът се провалил в седмия подземен свят, а сам той се намерил в родната си земя и започнал всичко да познава. Тръгнал по познатия път и се обърнал към стрелата си:

— Моля те, прокарай бразда като плуг до ония, които, макар че нищо лошо не съм им сторил, ме принудиха да мина през толкова прекеждия, и се забий в земята пред жилището им!

Пуснал стрелата. Като плуг тя прокарала бразда до мястото, където се намирали другарите му и Уацирохс-Зардирохс. Матара тръгнал по браздата и скоро застанал пред другарите си. Уацирохс-Зардирохс седяла до тях. Заради нея те не се спогодили помежду си. Всеки я искал за жена; така прекарвали дните си и плачели.

Когато Матара неочаквано застанал пред тях, те се смутили и засрамили. Уацирохс-Зардирохс скочила и го прегърнала с думите:

— Можех пак да видя единствения си брат!

Тримата му другари, измамниците, били толкова уплашени, че дори не могли да станат от местата си, както го изисква обичаят.

Матара поставил стрелата в лъка и се обърнал към нея:

— Ако аз не съм се провинил с нищо пред моите другари, ти, моя стрела, тръгни нагоре една, а назад се върни утроена и удари всеки от тях по главата! Ако пък те са прави, тръгни нагоре тройна, а назад се върни една и се забий в главата ми!

Пуснал стрелата и тя тръгна нагоре една, а назад се върнала тройна и трите стрели ударили тримата му другари по главите, заковали ги за земята, разсекли ги на парчета. Матара прибрал стрелата си, хванал Уацирохс-Зардирохс за ръката и казал:

— А сега, сестро моя, да вървим!

Вървели, вървели и стигнали в дома на седмината братя-великани тъкмо на годината от заминаването на Матара. Шестима великани били тръшнаи ханския син на един пън, за да го заколят, а седмият, който не бил съгласен, молел братята си:

— Не правете така, оставете го жив, те ще дойдат!

Матара ги заварил в това положение и се обърнал към тях:

— Какво се гласите да правите? Заради вас понесох толкова изпитания, а вие сега сте повалили сестриника ми, за да го заколите!

Той измъкнал тежкия си меч и отсякъл главите на шестимата великани. Натоварил богатството им и го откарал. Заедно с Уацирохс-Зардирохс и сестриника си, а също и със седмия великан се прибрали в къщи. Докато ги нямало, майката и бащата ослепели от скръб по сина си, изплакали очите си. Когато се върнали благополучно, отново прогледнали от голямата радост.

И днес още живеят и си живеят.

Така, както вие не сте видели нищо от това, за което се разказваше, така да ни отминат всички болести, всички напасти!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.